

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Disquisitionvm Magicarvm Libri Sex

Delrío, Martín Antonio

Mogvntiae, 1624

Sectio IV. De alijs manganiæ generibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62472](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62472)

eos sequi se, ad demoliendam impurissimo-
rum demonum habitationem; prorsusque
abolendam. Mox vero arrepta securi vel
malleo, cum populo egressus est ad fontem,
cumq; ad sanū demonis peruenisset, primus
ipse ictibus cepit cōtundere, eueritq; arā,
& fontem lapidibus penitus obturauit. Fit
mentio etiam in Concilio Antisiodo-
tensi, tom. 2. Concilio.

SECTIO IV.

De alijs mangania generibus.

PRIMO loco obuia, λευκομαγνεια, de
qua Pfellus, c. vlt. & Nicetas, d. lib. 2.
Cedrenus ea testatur vsū Ioannem
Magum Theopili Imper. præcepto-
rem: Curopalates Ioannem Patriar-
cham Iconomachum vocat, Glycas
vero scribit, par. Annal. 2. verum Ale-
xandri patrem, Ægypti Regem Ne-
ctanabum, Magiæ peritissimum, hac
cognouisse. Ægyptum in hostium vē-
turam potestatem: hodie ea Turcæ v-
tuntur: nam in peluim aqua plenam
inijciunt cum varijs characteribus
pretiosos lapides, auri argentique la-
minas: tum responsum ex peluis fun-
do audivit.

2. γαστρομαγνεια. hæc fiebat per phia-
las vitreas ventricofas similiter aqua
plenas: & inspectante puro puero, vel
prægnante muliere: respōsi loco, cer-
tæ figuræ, & imagines apparebant.

3. καλοπτομαγνεια, quæ rerum qua-
sitæ figuræ in speculis exhibet po-
litis: in vsu fuit D. Iuliano Imper. a qui
imperium emit, de quo ista Spartia-
nus: fuit prætereā in Iuliano hæc amentia,
vt per Magos pleræque saceret, quibus puta-
ret vel odium populi deliniri, vel militum
arma compesti. Nam & quasdam non con-
uenientes Romanis sacris hostias immola-

A uerunt; & carmina prophana incantave-
runt; & ea quæ ad speculum dicunt fieri, in
quo pueri, præligatis oculis incantando, ver-
tice respicere dicuntur, Iulianus fecit. Tunc
que puer vidisse dicitur, & aduentum Se-
ueri, & Iuliani decessionem. Aliud mix-
tum Pagomantiæ refert. Pausanias b
agens de Patris Achaia: ibi ante Cæ-
reris ædem, fontem esse, qui à templo
lapideo pariete secluditur. Ibi oraculū
maxime viridicum fuisse cognoui, ex eo non
rerum omnium, sed morborum tantum
euentū prædicebantur Speculum (ait) renui
suspensum funiculo demittunt, ita libran-
tes, vt in fonte omnino non mergatur, sed
imo ambitu summam aquam contingat.
Exinde vbi odores adoleuerint & rite Deum
precati fuerint, inspicunt in speculum, &
ex eius imaginibus periturusne an victurus
is ager sit, de qua consuluerunt, discunt.
C Neque latius omnino huius aque diuinitio
patet.] Sed & de Pythagora recentio-
res memorant, solitum speculo con-
cauo inscribere litteras humano san-
guine temperatas, & speculum Lunæ
opponere, sicque diuinare. c.

4. Non dissimilis præcedenti, λευ-
κομαγνεια, nisi quod hæc in cristalli
frustis fiat annulo inclusis, vel vaso
lo alteris, vel etiam nudis, & in cylin-
dram aut obelum conformatis: qui-
bus etiam fingit se dæmon inhabitare.
Quendam Noribergæ anno 1530.
ferunt in cristallo thesauros vidisse, à
dæmone ostentatos: quos cum post-
ea quodam ante urbem loco effosso
quæreret, adhibito familiari vno spe-
ctatore, & iam in specu arcam vidif-
sent, atque ad eam cubantem atrum
canem: magus specum ingreditur ar-
cam aperturus, canemque abacturus,
sed Cerberi offam secum non attu-
lerat, itaque ille cacumen speluncæ
quassauit, & miserum ruina obruit:

b In A-
chaia.c Calius
lib. 9. ca. 23
Leloyer.
lib. 4. de
spec.

qua & specus terra oppleta. Vir quidam: patrum memoria Graecarum litterarum Latinarumq; peritus, & fecit filioris manib. fidei mytheria contereare non praesumpfisset, eruditum commentarium, in Germania, edidit, de damonum natura, cumque libello Plutarchi, de defectu oraculorum, praefixit, ex eo petita est, verbis ipsi, sequens narratio: Cōsulti aliqui, de reb. (ait) ignotis, in cristallis conspiciunt ea manifesto, de quibus questū fuit. Et postea, fuisse aiebat sibi notum vnum ex praecipua familia Norinberge. Eum quodam tempore venisse ad se, & attulisse in serico panniculo inuolutam gemmam cristallinam, figura rotundam, & dixisse: donatam sibi illam fuisse à quodam ignoto, qui se ante multos annos de hospitio compellasset, forte in forum conuertum, quemq; ipse in domum suam adduxisset, & triano habuisset secum. Fuisse autem ab illo discedente & redimquente munus hoc, ad significationem grati animi, edoctum se cristalli usum talem, si qua de re certior fieri vellet, ut promeret cristallum, & puerum marem casū iuberet aspicere, & ex eo percunctaretur, quid cernebat? Foris enim, ut de apparentibus paero visis omnia, qua requireret, indicarentur: Atq; affirmaret hic, se nulla vniquam in re fuisse deceptum, & mirabilia de puerorum indicijs rescivisse: cum ceterorum nemo quisquam aliud, quam nitidam & puram gemmam intucendo videret. Quodam tamen tempore, cum grauida ipsius vxor puerum marem gestaret in utero, illi quoq; species in cristallo oblatas. Primo autem omnium formā viri sese exhibere solitam illo habitu, quo tum communiter vteretur. Et ita deinceps aperuisse, de quibus interrogatum esset, cetera: explicatisque cunctis, illam rursus viri figuram discesisse & euansisse reliqua. Discedentem autem eam, quā diximus, figuram viri, visam saepe vrbes perambulare, & ingredi

templa. Fuerat autem fama passim dispersa de illis indicijs, ut negantibus, aut dissimulantibus suum delictum aliquod, vulgominarentur: se relaturos de eo ad illum se in cristallo ostendentem virunculum. Quinetiam compertum est, fuisse à doctis quibusdam, de dubitationibus suis in litterarum studijs aliquādo nescio quid propositum, & in cristallo lectum. Sed his & alijs huiusmodi compluribus commemoratis dixit Spenglerus, tunc aliquādo ad se venisse cum tali oratione: arbitrari se tempus esse, ut à cristalli tali vsu tandem abstineret. Nam & sibi iam persuasum, eo ipso non leuiter peccari, & animi perturbati cruciatus grauissimos, se diu sano perpeffum esse: itaque se decreuisse deinceps nihil cum illo experimento velle negotij habere: & tradere nunc ipsi quod accepisset, de quo sueminisse posset, quid ei saepe demonstrasset, neq; nesciret quorumores in ciuitate perturbuissent. Permittere autem, ut faceret de eo quod collibisset. Tum Spenglerus collaudato eo, accepisse se aiebat cristallum, & in minutissimas partes contudisse, & vna cum serico inuolacro in lacrimam abiicisse. Bene profecto bene, nec aptius potuit, vnam hie omnes hæc & similia superstitionis arma abolerent. Nec veredum quidquam est cuiquam, nec forte se demō vlciscatur, impune hoc omnibus, qui cum fide fecere. Burdigale aduocatus quidam paretrium habebat in phiala vitrea: eo mortuo hæredes nec phialam retinere volebant, nec frangere audebant: consilium petunt, audire Colleg. Iesu, patres iussere phialam deferri ad se; coram ipsis se terra illisuros, attulere, sed orarunt ne coram ipsis frangerent: immania se metuere visa recedentibus ergo illis, in accensum tum forte elibanum magna vi phialā coniecere, & nihil aliud, quam ex vtriusque elementi conflictu bre-

nem

nem fridorem audiuere. Mihi ipsi, cum ann. 1578. iudicis adhuc minsterium obirem, inter rei cuiusdam Licentiatii annotatas à fisco chartas: preter libellum Magicis plenum characteribus, oblata simul capsula, sandapila more efformata, & in ea viruculus mandragoreus, ater & situ pædoreq; oblitus, largo capillitio, sed imberbis: hunc, vulgo putant, ad diuinationes, lucra, & alia multa mire efficacem: accepi librum, capsulam, & fictitium cadauer, hoc est primum laceraui abruptis aullisq; brachijs. dictabant, qui aderant, magnum mihi & domui periculū imminere: nisi & abire, qui metuerent, iussi: abeuntibus, in focum, qui aderat, cōieci: nec aliud quam vsta radicis, nidorem percepi.

5. Loco succedit, *νεκρομαντεια*, quæ diuinat annulis ad certā cœli posituram constructis vel incantatis, & super tripodem ad certa verba motis: descripsit Ammianus libro 29. cuius verba dabimus. scilicet. 7. vel annulis incantatis, qualis fuit annulus Gygis, quo (teste Herodote) fretus Candauem interemisset, tales duo illi Phocensium tyranni, de quo Clemes Stromateus: qui sonitu sponte edito eum commonebāt de commodo rerum gerendarum tempore: qui tamē infidias conspirantium sic euadere nequint: fuit huiusmodi annul^o extitit cuidam Hieronymo Cancellario

Mediolanensi: vt & alteri, qui cū eum in ignem proiecisset, sed mente non bona, statim à dæmone correptus, & in furorem actus fuit. Princeps quidam, hoc auro, alium emerat aureis viginti: promiserat venditor, semper, dum gestaret, alex, & chartarum lufum fore lucrosū. it, ludit primo, cedit non infeliciter: redit ad fritillum

A sed magna cum nummorum iactura. Sic se delusum videns, quem emi non oportuerat, annulum cōfringi iussit.

6. Occurrit, *δωπεδωσι* sine, *ωνυχοδωσι*, in hac oleo ac fuligine impolluti pueri vngue illinebant, & vngue solem versus obuerso, certum quod submurmurātes, videbant, quæ cupierāt. Hodie vterius progressum malum. Queuedum quendam Veteranū militem Hispanum noui, bello & armis, quam pietate clariore; qui, quo tempore Dux Medinæ Cœli ex Gallacia soluebat, Belgium petens: Bruxellis. non vni in vngue suo classē ē portu Corunnæ soluentem, & paulo post procellis vehementer afflictam, velut in speculo clare ostendebat. Hic ille, qui vulnera quoque solis verbis sanabat aliorum; sua sic sanare ipse, vel aliis sananda permittere, detrahebat.

7. Quidam putant esse *αερομαντεια*, illam Aristophanicam, in Nubibus. Sed ista, si tonitru, fulmen, otcines, & alia similia considerat, pertinet ad augurium; si planetarum aspectus felices aduersosq;, ad astrologiam: si quædam aereorum spectrorum insolita visa, vt equitum, &c. ad *νεκρομαντεια*, referenda. Sola huc spectat, quæ ex aere coniurato dabit oracula, de qua Pictorius, de Magia. c. 10. Cardani Aëromantia de qua ibi agit, potius Hydromantia dicenda est.

8. Dici potest, *παγαλμα*, quæ vtuntur incantatores, *ιμάδα*, qui diuinant freti solo demonis commercio: præter incantationem nihil adhibentes: vt Falsæ faciunt quædam muliercula tribades *α*: & nonnullæ Egyptiæ siue Singalæ, de quibus postea, totam Europam percurfantes, & in Byzantino foro Turcæ, & olim: in Apulei asino, quidam Diophanes.

a Vido. 10.
Leonem in
descrip.
Africæ. 3.

b Theocri-
to, Lucian.
no, Polluc.

9. Est, *νοοκισμαδριστα*; quæ vsurpata veteribus (vnde & Adag. *cribro diuinare*) cribrum imponebatur forcipi, forcipem binis digitis comprehendebant & eleuabant, & præmissis conceptis, subiiciebāt nomina eorum, de quibus suspicabantur eos furtum; vel aliud occultum erimen patrasse: reum vero iudicabant illum; quo nominato, cribrum tremebat, nutabat, mouebatur, vel cōuertebatur. quasi qui digitis forcipem tenebat, arbitrato suo cribrum mouere non potuerit. Quod formulam Pictorius pponit verborū pronunciantium, fecit inconsulte: quæ sit vsus ter, & quod euentum certum prædicet, fecit impie, & mentitur pollicendo. Ad hanc reducit vir doctus Horoscus li. 2. de vera & falsa prophetia modum furti concipiendi (h. probandi) per lancē & licium: nēpe lancē lineis funiculis illigatā, & cum murmurē rotatā, ex lege XII. tabular. cum lege d. li. 2. c. 6. quod sane verisimilius quam quod post Zarium Alpinum Franc. Balouinus in li. 57. XII. tabular. & cum eo Ziracu. ad Alexan. Genial. diet. lib. 6. c. 10. Scripsit de *μυρταριου* prætextu religionis furantibus.

10. Ad eundem vsus erat, *αεροκισμαδριστα*: qua secus in rotundo infigebant palo, & ex eius motu furem deprehendebant. Quando autem successus futuri diuinatio petebatur, tunc gagatem lapidem securi imponebant, vt Plinius refert lib. 36. c. 16. Hic similis diuinatio militaris per scutum tincta *αεροκισμαδριστα* oleo. habes apud Suidam ex Aristophane.

11. Erat, *νεφουλοκισμαδριστα*: faciebatur affini capite super prunas affo. Germanis præscis in vsu fuisse volunt. Longobardi postea vsi capite caprino, cui diuinum honorem habebant. c. Vehe-

c Gregor.
h 7 epist. 7
Et in Dia-
log. lib. 3. c.
26. Et 28.
Et hom. 1.

menter suspicor prius illud de Arcadico pecore genus olim ab improbis Iudæis interdum Diuinationi impensum, hincq; factum vt Apion; & reliqui Ægyptij, & illos secutus Tacitus, calumniarentur, eos pro Deo caput asininum coluisse.

12. *αεροκισμαδριστα*, per clauem; cui circumdabant chartulam inscriptam nomen suspecti: deinde clauem alligabant sacra scriptura codici, hunc virgo sustentabat; & verbis certis murmuratis chartula ad nomen criminosi vertebatur, mouebaturque.

13. Sic quod Germanus quidam I. C. his verbis tradidit: *ex oculo quoq; excusso, hodie fur cognoscitur.* Primum legitur Psalmi cum Letania. deinde formidabilis subsequitur oratio ad Deum patrem & Christum; item exorcismus in furem, hinc in medio ad oculi similitudinem vestigio, figura circularis nominibus barbaris notata, figitur clauus aneus triangularis, conditionibus certis cōsecratus, incutiturq; malleo cypresino: & dicitur, *Iustus es Domine, &c. tum fur proderit.* Rostochij quidam pecuniam in quodam loco sepeluit. Cum autem eam postea inuenire tam cito non potuisset, fabrum conuenit, ab eoq; petijt vt oculus furi excideret.

Quo pacto statim ipse Dominus, qui fabri Diabolica opera vsus est, oculum amisit. Nonne lector optime, iusto Dei iudicio iste incidit in foueam quæ fecit, & merito pertulit, quod tam iniuste, per artem pessimam, malum alteri moliebat: subdit, *Gustronij quidam cochleum argenteum amiserat: cum autem furem ex oculo quoq; excusso cognoscere cuperet, fabrum adijt ab eoque petijt, vt sua arte magica furem oculo priuaret, quod & factum est, & statim filiolus illius, qui cochleum in quendam angulum coniecerat, oculum amisit.* Sed & aliud diuinationis diabolicæ gen^o reperio in

Indorum

Indorum

Indorum historiis, in iis quæ de Flori- A
densium reb. gestis agunt. aspidomā-
tiam vocare possum. Narrant sequē-
tia de Rege Holata Outina, eum exer-
citu sublittere iussō, senem magū cen-
tum & viginti annos superantem ad-
uocasse, & quo in statu res hostiū fo-
rent pronunciare iussisse. Tum magus
locum in medio exercitu parauit, & conspe-
cto Ottignij, quod puer eius gestabat scuto,
petere illud iubet: impetratum illud collo- B
cat, orbe quinque pedum diametri circum
illud ducto, additis quibusdam characteri-
bus & notis: tum in scutum genibus flexis
pedum caleaneis infedit, sic ut nulla parte
humanum tāgeret: & nescio quid submur-
murans varios gestus exprimebat, tanquam
invehementem aliquam orationem incū-
beret: qua ad quadrantem horæ producta,
illico tam horrendus apparuit, ut humanā
effigiem amplius non exprimeret. nam ita C
omnes artus contorquebat, ut ossa dissolui
exaudirentur, demumque præter naturā mul-
ta faciebat. His peractis momento in pristi-
num statum redijt, lassus tamen admodum
& quasi attonitus: deinde circulo egressus
Regem salutauit, ipsique indicauit ho-
stium numerum, & quo loco illum exspe-
ctarent.]

Claudat seriem Salisberienſis, lib. D
de nugis curialium c. II. scribens: ima-
ginarij sunt, qui imagines quas faciunt,
quasi in possessionem præſidentium spiri-
tum mittunt, ut ab eis de rebus dubiis do-
ceantur: hos idololatrias esse & scriptura
conuincit, & diuino maiestatis iudicio con-
demnandos.]

In his omnibus verba magica solēt E
interuenire, ideo dubitari ne-
quit, quin ad hanc quæſtio-
nem pertineant.

QVÆSTIO VII.

De mangania speciebus in quibus vel non
est explicitum pactum, vel latens
admodum est.

HÆc implicitam habentia pactio-
nem reuocari possunt ad tria ca-
pita, Ariolationem siue Haruspicinam,
Augurium & Sortes. de quibus nunc vi-
dendum.

SECTIO I.

De Haruspicina siue Ariolatione.

Ariolatio latissima significatio-
nem: sed hic eā stricte sumo, ut Isido-
rus, cum scribit: Arioli vocati propterea
quod circa aras idolorum nefarias preces e-
mittunt, & funesta sacrificia offerunt, usq;
celebritatibus demonum responsa accipiūt
a.] quibus verbis describit solam di-
uinationem explicitam, quæ ad ora-
cula refertur. hoc placuit etiā Raba-
nob & Gratiano Iuoni, & Burchardo,
qui in Decretum suum id retulerunt.
Haruspicinam idem Isidorus vult dictā
ab obseruadis horis, melius alii, à ve-
teri vocabulo Haruga, quod (teste Do-
nato) hostiam significabat. Ego nunc
vtrumq; nomen media quadā & mo-
dica latitudine vsurpo, pro tota ispozi-
tia veterum, siue disciplina diuinandi
in sacrificiis Gentilium solita seruari:
quare olim semper puto in his inter-
uenisse idololatriam expressam, nō tñ
semper pactum explicitum: hodie fie-
ri potest, ut neutrum interueniat.

Haruspicum seu Gazarenorum (sic
enim vocatos docet D. Hieronym. in
Esa. ca. 37.) prima diuinatione erat ex vi-
uæ adhuc victimæ obseruatione, dum
producebatur, dum ad arā fistebatur,
dum attrectabatur. dum vinum ei in-

ali. 8 Ety-
mol. cap. 9.
b l de ma-
gar. prestig.
c. 1. 2. 6. 7. 3.